

Graciela Mellibovsky נעצרה ביום 24.9.76, בגיל 29.

תאריך לידה: 14.9.1947

אזרחות ארגנטינית – מספר זהות: 5.796.406

תיק CONADEP : 1611 [3281].

האם: Matilde Saidler.

האב: Santiago Mellibovsky.

תיאור המקרה:

גראסיאלה היתה כלכלנית. אין כל מידע עליה לאחר מעצרה. למחרת מעצרה ביום 25 נערך חיפוש בבית ההורים. כ-20 איש לבושים אזרחית אך שייכים לצבא פרצו לבית. ברחוב המתין להם רכב צבאי. לקחו אתם ניירות, ספרים, תעודות וחפצים רבים. כשעזבו אמרו שגראסיאלה היא מהפכנית ושימצאו אותה בחדר המתים. על פי עדויות לא בדוקות יתכן והיא קבורה בבית קברות Ezpeleta בפרובינציה בואנוס איירס. הוגשו Habeas corpus ללא מענה וכן פניות לגורמים רבים בארגנטינה ובארה"ב. גם לשגרירות ישראל בארגנטינה ולכנסת בישראל. מסמכים רבים אבדו בעת הפיגוע בשגרירות ישראל בבואנוס איירס כי בית ההורים היה בקרבת מקום.

השערות לגבי מקום הקבורה:

בית קברות ב-Ezpeleta (?).

תיק מארכיון משרד החוץ (א"מ חצ 7119/49) – תקציר:

העתק פנייה ראשונה ליו"ר DAIA נחמיה רזניצקי מיום 29.8.1979 ובכתב יד הערה מאת מליבווסקי: אף פעם לא קיבלתי תשובה. מכתב תשובה משגריר הוטיקן מ-31.1.1980. פניה לשגריר ישראל בעקבות מפגש שלו עם קבוצת אמהות. המכתב מיום 23.6.80. תשובת קוריאל בשמו של השגריר שמורק מיום 30.6.80 בו מציין שבשגרירות יודעים על המקרה מזמן ומנסים לעזור.

עדות שנמסרה על ידי Matilde Mellibovsky בשימוע בבואנוס איירס ביום 5.9.2001.

גרסיאלה מליבווסקי היתה צריכה להיות היום בת 53. היא בוגרת הפקולטה לכלכלה באוניברסיטת בואנוס איירס ועבדה במשרד המסחר, בסחר חוץ. כשפיטרו אותה ב-1976 השתמשו במינוח prescindible (שניתן להסתדר בלעדיה) שאח"כ התברר שמשמעותו גזר דין מוות. היא נלחמה מהרגע הראשון להגיש התפטרות מצידה. אולם קיבלו את התפטרותה, אחרי שנעלמה. הרגישה מאוד נרדפת. עברו עשרים וחמש שנים בדיוק, ולאחר השיתוק הראשוני / הפחד שמקבלים מהטרור, לא הפסקנו לברר ולשאול עליה. בירורים, בקשות לעזרה, הועברו מיד לשגרירות ישראל, דא"א, אמ"א, לא רק היהודים, כל משפחה פנתה לשגרירות של ארצותיהן. הם קיבלו מיד עזרה משגרירות איטליה, וכך הרעיון הוא שאף פעם לא הפסיקו לשאול ולחקור מה עלה בגורלה הקהילה הגרמנית, רק לפני שלוש שנים ארגן בית משפט שכפוף לבית משפט בנירנברג. זה אמנם עניין היסטורי, אך בשבילנו זה קורה עכשיו. בשבילי ובשביל כל האמהות קיים מצב אחד: חטפו, עינו ורצחו את הילדים. אחרי הרצח הסתירו את הגופות.

עירית: ראשית על עניין ההיעלמות, איך זה קרה?

מטילדה: ב-24 בספטמבר 1976 ראיתי את בתי בכיכר, דיברתי אתה על המשפחה, ונפרדנו. זה היה קרוב ל-12 בצהריים. בערך בארבע אחה"צ התקשרו ושאלו אם בבית הזה גרה גרסיאלה. לא הצליחתי לברר מי התקשר. חושבת שזה היה שירותי מודיעין או איש קשר שבדק. חושבת שזו היתה השעה של החטיפה, לא קיבלנו כל ידיעה נוספת. היינו לבד בבית. בעלי הלך לתערוכה תעשייתית, ואני הלכתי לתיאטרון, ובלילה העירו אותנו בשעה שלוש בלילה. זה כבר היה 25 בספטמבר.

הלכתי לדלת האחורית של הדירה, שיש לה שתי כניסות. הייתי בכתונת לילה. כשפתחתי מיד אחזו בידי בחוזקה, ושמו את ידי מאחורי הגב, ראיתי הרבה אנשים שלא לבשו מדים, כולם היו בבגדי אזרחים, בגדי ספורט ביתיים. אמרו שהם הכוחות החמושים המשולבים והם באו לחפש את הבת

שהיא חתרנית. את יודעת שהיא חתרנית. אמרו שכשימצאו אותה את תמצאי אותה בחדר המתים.

חושבת שהיו 25 אנשים בערך. כנופיה. אחר כך ראיתי שברחוב היו שתי משאיות של הצבא. אמרו לי שהעמידו אנשים עם תת-מקלעים בבית שממול הבית שלנו. גרנו בבית ברחוב די חשוב, רחוב Arroyo של שגרירות ישראל, והיינו שכנים של שגרירות רומניה. לא ראינו תנועה, אבל הכנופיה הצהירה על האזור הזה כאזור "חופשי", כלומר, זה אזור שאף אחד לא יכול לעבור בו גם לא המשטרה. כל האזור היה תחת הפיקוח של הכנופיה. אחד מהם שיחק תפקיד של בן אדם טוב ותרבותי. שמת לי לב שהיו בחורים צעירים, טוראים. אנו נצמדנו לארגונים של זכויות אדם. הכנופיה הפכה את הבית ואת החדר של הבת, שלא היתה בבית, גם הבן לא היה בבית. אלפי משפחות בבואנוס איירס חיכו לביקור כזה. בבעלי טיפלו יחסית טוב. הושיבו אותנו במיטה עם נשק מכוון אליו ולא נתנו לו לזוז. עד לרגע זה חשבתי שמחפשים את בתי וקיוויתי שאולי הצליחה לברוח. אבל לא ידעתי למה באו אלינו, כי בזמן הזה היא כבר היתה חטופה. שאלו אותי על איזושהי דירה, היתה להם רשימה של מקומות. כווננו נשק אל ראשי, ואמרו לי: בואי או שניקח אותך מתה. לקחתי מעיל עור ונעלי ספורט ויצאתי כך. נדמה לי שהשוער של הבית היה שם, וסימנו לו לעזוב. היה רכב גדול, ואחריהם הרבה מכוניות שהיו בקשר עם מכשירי קשר, ודיברו על מטרות אלו ואחרות. לקחו אותי לבית של אחותי וגיסי משפחת Etkin, ואחר כך החזירו אותי הביתה. בינתיים, לכמה רגעים שמו לי אזיקים ברחוב.

איך נודע לך שהבת היתה עצורה?

מטילדה: במשך הזמן עם עדויות של אנשים אחרים.

לאחר עשרה ימים הגיעה לביתה המחוננת שלי, סריה, שכבר נפטרה. ואמרה, שהיא יודעת איך נפלה גרסיאלה, כי הכירה אנשים אחרים מהקבוצה. אף פעם לא דיברנו על הנושא, היא לא רצתה לספר. אך אמרה שזה היה בשבת, גרסיאלה הלכה לקולנוע, אך קודם הצליחה להיפגש עם חברים בשכונת אלמגרו, ומשם לקחו אותם. הטמינו לה מלכודת.

זה הרעיון שיש לנו על מה שקרה. גרסיאלה צלצלה אחי"כ אחרי 8 ימים, אבל האלימות הגדולה ביותר של הפעולה, היתה כשהגיעו לדירה, אמרתי להם שאני צריכה לבדוק היכן הדירה שהם דרשו ממני לזהות ואקח אותם אליה. זאת היתה דירה בבעלות משפחת מליבווסקי, שם התגורר הבן ליאונרדו ואשתו, ושהיתה ריקה ברגע זה.

לקחו אותי מהבית ובעלי נשאר יושב שמור על ידי 15 איש עם נשק. לקחו אותי ובמשך הנסיעה הם טיפלו בי בכבוד, אך שאלו שאלות תחת איום של נשק. שאלות כמו: במה עבד בעלך, שאלות על הילדים וכו'. כשהגיעו לדירה שמו לי אזיקים, וכיסו את עיני. אבל התווכחו ביניהם ואחי"כ הוציאו לי את האזיקים. הבית שלקחו אותי אליו (בית בבעלות המשפחה ברחוב Arenales), היה הרוס.

כאשר יצאתי מהבית, ראיתי כניסת הדירה, הכול היה הרוס, כמו עם פצצה. אבל קצת מבולבלת ולא זוכרת אם עשו זאת כדי להיכנס או כשיצאו. כולם עמדו על המדרגות. לקחו אותי לדלת הדירה, ואמרו לי לצלצל בפעמון חזק ומהר. והשאירו אותי לבד וברחו. זוכרת היטב שחשבתי, אם גרסיאלה נמצאת מהצד השני של הדלת אז ברגע זה אנחנו נמות ביחד.

זוכרת זאת היטב, לא היתה אלטרנטיבה אחרת, הדירה היתה קטנה מאוד. למזלי הדירה היתה ריקה. מסיפורים של אנשים אחרים ידעתי ששמו רימונים בכל מקום, גם בפעמון הדירות. הדירה הזאת נהרסה אך גם גנבו את הרכוש. היו להם חפצים, מקרר וכו'.

שמו אותי שוב במכונית, ואמרו לי שעכשיו לוקחים אותי לבית של אחותי. הרעיון היה שחיפשו את בתי. אך חושבת שברגע זה כבר היתה חטופה. חושבת שהם היו חלק מהצבא, אך לא בטוחה בזה. אחותי וגיסי היו אנשים שלא ראיתי תקופה ארוכה, מכיוון שפחדו מאוד מהפעילות של הסטודנטים - של הילדים של מטילדה. נכנסו לדירה באלימות רבה, לקחו מהמיטה את אחותי

וגיסי שהיה חולה מאוד, הם ראו שהמיטה היא מיטת חולה. לקחו גם את האחיינית שלי Adriana Etkin. כשנכנסתי לחדר שינה כשהם מאחוריי עשיתי סימן להם שיירגעו, לא זוכרת איזה סימן, אך איש הכנופיה ראה זאת, והצמיד את הנשק לראש שלי, ואמר שאם אעשה עוד סימן יירה בי. שמו את האחיינית בפניה והתחילו לחקור אותה. נרגעו בגלל אופן ההתנהגות של אחותי. היא יכלה לישון רק עם ואליום. כאשר העירו אותה לא תפשה את העניין. ורק שאלה איך נכנסתם? היה סגור במפתח והמשיכה עם השאלה הזאת כל הזמן. גם גיסי היה רגוע, בדירה הזאת לא גנבו שום דבר, ולקחו אותי הביתה. ואז אחותי התחילה לבכות, וביקשה שישאירו אותי אתה, אך כמובן סרבו. הדברים שנאמרו בין המכוניות - מטרות כלשהן, מספריהן. היו שיחות ביניהם, כבר היה לפנות בוקר והחקירה המשיכה. אחי"כ שאלו את בעלי את אותן שאלות, בביתנו.

כששמו לי אזיקים חושבת שהתכוונו לעצור אותי ואחי"כ התחרטו, הוציאו לי את האזיקים, ואולי התחרטו.

בחדר של גרסיאלה - לקחו את כל הספרים, ביקשו מזוודה לקחת את הדברים. לקחו מהמחברות של בייס יסודי עד החומר של האוניברסיטה. אך חיפשו במיוחד פנקסי טלפונים, גנבו מעט דברי ערך. השעות הבאות בבוקר היו של מועקה, איפה היא? כשהאח צלצל ביום ראשון אמרתי לו ברוגז שהמטרה הגיעה וכל הטלפונים היו תחת האזנה. לא יכולתי להתקשר לשום קרוב מבלי שידעו. וככה הצלחתי שהבן לא יבוא הביתה. אבל גרסיאלה אז היתה מתגוררת ברחוב Melo 2973 עם עוד אישה שלמדה רפואה, שכרו דירה קטנה וגרו שם רק חודשיים. מספר ימים אחרי הלילה הזה, הכנופיה הלכה לדירה הזאת והרסו אותה. בעיתון היה כתוב ששתי החתרניות שהתגוררו שם השאירו פצצה וכאשר המשטרה נכנסה הם נפצעו. רצו לאתר היכן גרסיאלה ולא יכלו להתקשר לאף חבר, והתחילו ללכת לבית של חמותי. אחרי כמה ימים התקשרו וקול של אישה שהכירה, אמרה: שלום דודה, ואז היא אמרה: זו לא דודה, זו אני אמא, והיא אמרה שהיא רחוקה מאוד. שאלה אותה אם יתראו והבת אמרה: לעולם לא, אני אוהבת אותך. אמרה לבת אני אתך, אני עושה מאמצים. קולה היה חלש לגמרי, מעולף. מטילדה בטוחה שהיא היתה עצורה.

ידוע לי על אסירים שצלצלו פעמים רבות, ויש אסירים שצלצלו במשך שנה הביתה. גרסיאלה צלצלה רק פעם אחת וזו היתה פרידה. בשעות שאחר כך דיברתי עם כמה כמרים פשיסטים, הייתי חברה של נגן העוגב של כנסיית סנטו דומינגו. היה רעיון שהכמרים יבקשו מהצבא שיודיע למשפחות שלקחו את הילדים שלהם. אחר כך כל הזמן זה היה בירורים, חיפושים, האנשים המשיכו ליפול. גרסיאלה נולדה בבואנוס איירס בשכונת פלרמו, למדה בית ספר יסודי בשכונה אחרת. כששאלו אותי היכן למדה, אמרה להם שלמדה בבית ספר Nacional de Buenos Aires, שזה היה בית ספר תיכון חשוב מאוד, חברי הכנופיה התחילו לצחוק, תראה מבית הספר הזה... כמה מחברי המחותרת התחילו מבית ספר זה. כשגרסיאלה היתה קטנה, הגיעה ואמרה שתלמיד מבית הספר אמר: כשנתפוס את היהודים... ושמו Firmenich. בשנת 80 - 81 תחת חסות של חברה אמריקאית לקידום המדע, הם אמרו אנחנו משלמים את המודעה ופרסמנו מודעה בה שאלנו אם מישהו ראה את גרסיאלה. היה מענה אחד- והוא ביקש כסף: 5,000 דולר. הוא היה במעצר כי תפסו אותו על גניבה מקצין. הרבה מהם שהם במעצר היו בגלל אשמות אחרות. אנשי זכויות האדם של ה-CELS, עשו בירורים ואמרו לא לשים לב שאולי האיש מדמיין, והדבר הממשי שיש בידינו, הוא שהוא אמר שהוא מכיר אותה, והפריע לו מאוד, כי כשהוא היה מענה אותה היא היתה צועקת יותר מדי. וזה מתקשר לסיפור אחר, שמופיעה בו גברת שכנראה העידה על משפחות אחרות. נתנה את המידע לפרופ' אחת שכנראה עבדה שלוש שנים מבלי שהמשפחות ידעו, ונתנה שיעורים באמנסטי אינטרנשיונל, אחר כך חלק מההרצאה שלה היתה בשבועון ספרדי. מישהו קרא את זה בספרד.

עירית: בידי הועדה יש חומר, ובו כתוב שכנראה היא קבורה בבית עלמין Ezpeleta. למה חושבת שקבורה שם?

מטילדה: הרעיון צץ משיחה עם הבחור שענה למודעה. הם הלכו לבית העלמין הזה, ומשם היו זורקים לבורות את האסירים הנרצחים.

מסרתי דגימת DNA לאנתרופולוגים. ורוצה להוסיף דבר נוסף, אחותה חיה ועבדה בבואנוס איירס, היו לה המון חברים, זה המצב של הנעלמים שנעלמו. וכבר עברו 25 שנים. משנות 80 ולפני כן הם התחילו לחפש שמות ונתונים של ילדים של משפחות יהודיות כי את זה עשו גם כן הקהילות האחרות. יש אישה שהיא רוצה שתתן עדות, חמותו של ברונסל שאת גופתו מצאו לא מזמן. היא רוצה לבוא. שמה של האישה אאורורה מוריאה. מצאו את גופת הבן אך לא זיהו את גופת האמא שגם היא נחטפה.